

ЗІНОВАТЬ ВУЛЬФА, РОКИТНИЧОК ВУЛЬФА

Chamaecytisus wulffii (V. Krecz.) Klásk. (*Cytisus wulffii* V. Krecz.)

Родина Бобові — Fabaceae

Природоохоронний статус виду
Вразливий.

Наукове значення
Ендемік.

Ареал виду та його поширення в Україні
Кримсько-новоросійський вид. В Україні трапляється у Гірському Криму та на Пд. березі Криму, переважно в центральній частині (г. Ай-Петрі, яйла та схили). Адм. регіон: Кр.

Чисельність та структура популяцій
Популяції виду нечисленні, локальні, представлені невеликими куртинами. У цілому стан популяцій задовільний, переважають генеративні особини, але структура популяцій не вивчена. Ступінь природного поновлення невідомий.

Причини зміни чисельності
Вузька екологічна амплітуда і слабка конкурентна здатність виду, антропогенне руйнування екотопів.

Умови місцезростання

Біля верхньої межі соснових лісів, на яйлах, вапнякових скелях, поличках. Зростає у не-сформованих петрофітних угрупованнях, що відносяться до порядку *Alyso-Sedetalia*. Ксерофіт, кальцефіл.

Загальна біоморфологічна характеристика

Хамефіт. Куц 5–20 см заввишки. Гілки сланкі, на верхівці висхідні, опушені. Листки трійчасті, складаються з обернено-яйцеподібнo-ланцетних опушених листочків. Квітки жовті, по 1–2, у пазухах листа, зібрані в однобічне гребінчасте китицеподібне суцвіття. Плід широко лінійно-ланцетний, густо опушений біб. Цвіте у травні–липні. Плодоносить у липні–серпні. Розмножується насінням.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Занесений до Європейського червоного списку. Охороняють у Кримському та Ялтинському гірсько-лісовому ПЗ, заказнику загальнодержавного значення «Байдарському». Необхідно контролювати стан популяцій. Заборонено порушення місць зростання.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

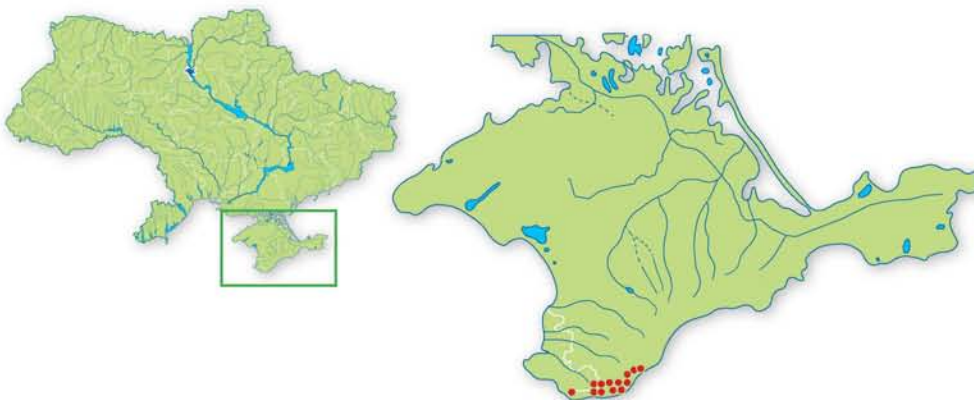
Господарське та комерційне значення

Декоративне, медоносне, протиерозійне.

Основні джерела інформації

Шелм-Сосонко, Дідух, 1980; Голубев, 1984; Флора СССР, 1945; ЧКУ, 1996.

Автори: М.В. Шевера, Л.Е. Рифф
Фото: В.П. Ісіков

ДРІК МАЛОНАСІННИЙ

Genista oligosperma (Andrae) Simonk.

Родина Бобові — Fabaceae

Природоохоронний статус виду

Зниклий в природі.

Наукове значення

Сх.-карпатський ендемік в ізольованих локалітетах.

Ареал виду та його поширення в Україні

Ср. Європа (Карпати). В Україні був відомий зі скельних відслонень хребта Мармароські Альпи (г. Піп Іван та г. Берлібашка). Адм. регіон: Зк.

Чисельність та структура популяцій

Невідома. В українських гербаріях матеріали щодо цього виду відсутні. В останні майже 100 років його не збирали.

Причини зміни чисельності

Не досліджувалися. Можливо, популяції є малочисельними й розташовані в мало доступних місцях, тому не привертають увагу дослідників.

Умови місцезростання

Скельні силікатні відслонення в субальпійському, альпійському, рідше у верхній частині лісового поясу. Угруповання порядку *Seslerietalia albicantis*. Мезофіт.

Загальна біоморфологічна характеристика

Хамефіт. Багаторічний напівкущик з полеглими стеблами, квітконосні гілки коротко прямостоячі, на 2–2,5 см піднесені,

невиразнокутасто-валькуваті, вгорі опушені, розгалужені, 20–25 см завдовжки. Листочки видовжені або еліптичні, невиразно трижилькові, майже голі, по краю довговолосисті. Прилистки шилоподібні, зберігаються тривалий час. Квітки в китицеподібних суцвіттях на кінцях гілочок, приквіткові листки майже рівної довжини з квітами, голі; прапорець і човник рівної довжини. Чашечки з трикутними шилоподібно загостреними трижильковими зубцями, трубка чашечки дорівнює зубцям. Зав'язі й боби голі, достиглі — ерпоподібно зігнуті, загострені, стиснуті, з 5–10 насінинами. Насіння гладке, буре, блискуче, сочевицеподібно стиснуте. Цвіте у липні–серпні, плодоносить у серпні–вересні. Поновлюється насінням.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Спеціальні заходи не здійснювалися. Формально локалітети знаходяться на території Карпатського БЗ. Необхідно організувати спеціальні пошуки виду в природних оселищах, дослідження стану, структури популяцій, біоекологічних властивостей виду та моніторинг за його локалітетами, заборонити несанкціоноване збирання й гербаризацію, порушення умов зростання. У випадку відсутності виду доцільна його репатріація.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Декоративне, кормове.

Основні джерела інформації

Флора Европейской части СССР, 1987.

Автор: О.О.Кагало

Фото: О.О.Кагало

ДРІК СКИФСЬКИЙ

Genista scythica Pacz. (incl. *G. verae* Juz.)

Родина Бобові — Fabaceae

Природоохоронний статус виду
Неоцінений.

Наукове значення
Ендемік.

Ареал виду та його поширення в Україні
Пн.-причорноморсько-кримський ендемік. В Україні поширений у Степу від р. Інгулу до р. Грузський Єланчик, а також у Гірському Криму. Адм. регіони: Дц, Мк, Хс, Кр.

Чисельність та структура популяцій
У степовій зоні популяції локальні та малочисельні, з тенденцією до скорочення. Популяції в Донецькій обл. характеризуються нерідко двовершинними спектрами з максимумами на віргінільній та середньовіковій стадіях. У Криму досить поширений на кам'янистих місцях, іноді домінує разом з *Genista albida*, з яким утворює гібриди.

Причини зміни чисельності
Руйнування екотопів внаслідок видобування крейди і вапняку, надмірні пасовищні навантаження, терасування та заліснення схилів.

Умови місцезростання
Сухі бідні вапнякові відслонення та щебнисті ґрунти на вапняках. Елемент петрофітно-степових та чагарничково-степових угруповань кл. *Festuco-Brometea*, *Helianthemo-Thymetea* та порядку *Alysso-Sedetalia*. Ксерофіт.

Загальна біоморфологічна характеристика
Хамефіт. Розгалужений кущик 7–20 см заввишки; гілки короткоопушені, часто лежачі. Листки ланцетні, до 15 мм завдовжки, зісподу сріблясто-притиснуто опушені, зверху голі. Квітки блідо-жовті, зібрані у верхівкові негусті китиці. Біб близько 2 см завдовжки, трохи зігнутий, притисненоволосистий. Цвіте у травні — червні. Плодоносить у липні–серпні. Розмножується насінням.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони
Занесений до регіонального списку в Донецькій області. Охороняють в Ялтинському гірсько-лісовому, Кримському ПЗ, у відділенні «Хомутовський степ» Українсько-

го степового ПЗ, у заказнику місцевого значення «Пристенське» (Донецька обл.) та ряді заказників Криму. Виявлення усіх місцезнаходжень виду в степовій зоні та організація їх охорони з встановленням заповідного та заказного режимів. Заборонено руйнування місць зростання, терасування та заліснення схилів.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Вирощують у Криворізькому ботанічному саду НАН України.

Господарське та комерційне значення
Медоносне, протиерозійне.

Основні джерела інформації
Вульф, 1960; Дидух, 1992; Кондратюк, Бурда, Остапко, 1985; Определитель высших растений Украины, 1987; Остапко, 2001, 2005; Флора европейской части СССР, 1987; Флора УРСР, 1954; ЧКУ, 1996.

Автори: В.М. Остапко, Я.П. Дідух, Л.В. Купрюшина
Фото: В.М. Остапко

ДРІК ЧОТИРИГРАННИЙ

Genista tetragona Besser (*G. tinctoria* L. var. *depressa* (M.Bieb.) Schmalh.)

Родина Бобові — Fabaceae

Природоохоронний статус виду
Зникаючий.

Наукове значення
Реліктовий, вузьколокальний ендемічний вид.

Ареал виду та його поширення в Україні
Нижнє Придністров'я. В Україні в долині р. Ягорлик (окоп. с. Артирівка Красноокнянського р-ну Одеської обл.). Адм. регіон: Од.

Чисельність та структура популяцій
Популяція локальна, особини розміщені дифузно або невеликими групами, їх чисельність незначна, але стабільна, щільність — 1–3 особини на 1 м². Насіннєве поновлення задовільне. В популяції переважають генеративні особини.

Причини зміни чисельності
Слабка конкурентна здатність виду, пристосованість до осипищ та еродованих місцевостей, генетична ізолюваність популяцій, надмірний антропогенний вплив.

Умови місцезростання
Сухі відслонення сарматських вапняків, осипища, кам'янисто-щебенисті ґрунти, круті еродовані схили берегів рр. Дністер та Ягорлик. Фітоценози характеризуються невеликим загальним проективним покриттям травостою. Ксерофіт.

Загальна біоморфологічна характеристика
Хамефіт. Кущик 10–25 см заввишки, густо притиснуто-шовковисто-волосиста рослина. Стебло розгалужене від основи. Гілки виразно чотиригранні, по гранях борозенчасті. Листки довгасто-ланцетні, 6–25 мм завдовжки. Квітки 8–25 мм завдовжки, жовті з голим широко-яйцеподібним прапорцем. Боби довгасто-лінійні, 15–30 мм завдовжки. Цвіте у травні–липні. Плодоносить у червні–липні. Розмножується насінням.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони
Занесений до Європейського червоного списку та Додатку Бернської конвенції. Необхідно здійснювати моніторинг популя-

цій, створити ботанічний заказник на схилах берега р. Ягорлик між сс. Артирівка та Розівка Красноокнянського р-ну Одеської обл., вирощувати вид у ботанічних садах. Заборонено збирання, гербаризацію, порушення умов місцезростання, терасування та заліснення схилів.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Декоративне, протиерозійне, медоносне, ґрунтозахисне.

Основні джерела інформації
Європейский красный список животных и растений, 1992; Гейдеман, Витко, Истратий и др., 1982; Определитель высших растений Молдавской ССР, 1975; Флора УРСР, 1954; ЧКУ, 1996.

Автор: Л.І Крицька
Малюнок: І.В. Маханьков

ДРОЧОК КРИЛАТИЙ

Genistella sagittalis (L.) Gams
(*Genista sagittalis* L.)

Родина Бобові — Fabaceae

Природоохоронний статус виду
Рідкісний.

Наукове значення
Європейський вид на пн.-сх. межі ареалу.

Ареал виду та його поширення в Україні
Піренеї, Апенніни, Балканський п-ів, Центральна Європа, Альпи. Ізольовані локалітети в Румунії, Молдові, Польщі, Чехії. В Україні — в Зх. Поліссі, Карпатах. Адм. регіони: Вл, Ів, Зк, Чц.

Чисельність та структура популяцій
Відомо кілька локальних популяцій, які представлені окремими густими куртинами.

Причини зміни чисельності
Оскільки вид тяжіє до узлісь, при розростанні підліску або підросту та збільшенні затінення зменшує свою життєвість.

Умови місцезростання
У Карпатах зростає по луках лісового поясу з переважанням *Agrostis tenuis*, *Festuca rubra*, освітлених узліссях. Утворює курти-

ни від 10 до 70 см у діаметрі. На Зх. Поліссі зростає на пустищній луці із *Nardus stricta* на узліссі дубово-грабового лісу (угруповання кл. *Nardo-Callunetea*), а також в сосновому лісі в асоціації *Pinetum myrtillosum* на дерново-підзолистих ґрунтах (угруповання кл. *Vaccinio-Piceetea*, союзу *Dicrano-Pinion*). Мезофіт.

Загальна біоморфологічна характеристика
Хамефіт. Куц 15–30 см заввишки, із плескатым крилатим стеблом, при основі відстовбурчено-волосистим. Листки яйцеподібно-ланцетні, опушені. Квітки зібрані у верхівкову щільну китицю, жовті. Плоди плескати, притиснуто-опушені боби до 20 мм завдовжки. Цвіте в червні-липні, пло-

доносить в серпні-вересні. Розмножується насінням та вегетативно.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони
Охороняють в заказнику «Лопатенська діброва» (Волинська обл.). Заборонено заготівлю рослин, порушення умов місцезростання.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Культивують в ботанічному саду Чернівецького національного університету.

Господарське та комерційне значення
Ґрунтозахисне, декоративне.

Основні джерела інформації
Андрієнко, Онищенко, Прядко, 2005; Артемчук, 1959; Вавриш, Криш, Смик, 1982; Терлецький, Філіпенко, 1988; ЧКУ, 1996.

Автори: Т.Л. Андрієнко, І.І. Чорней
Фото: У.Д. Міскевич, Ю.В. Клімук (вставка)